

O. SEKORA

UTEČENEC

na vtáčom strome

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

UTEČENEC
NA VTÁČOM STROME

Copyright © Ondřej Sekora 1967

Translation © Gusta Baricová 1982, 2010

© Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o.,
Bratislava

e-mail: vsst@stonline.sk

<http://www.vsss.sk>

Realizované s finančnou podporou
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

Ondřej Sekora: Utečenec na vtáčom strome

Preložila Gusta Baricová

Zodpovedná redaktorka Natália Rolková

Ilustrácie Ondřej Sekora

Vydanie druhé, vo VSSS prvé

Sadzba Hana Fašungová, SHS, spol. s r. o.

Tlač Alfaprint

Printed in Slovakia

ISBN 978 - 80 - 8061 - 418 - 8

ONDŘEJ SEKORA

UTEČENEC
NA VTÁČOM
STROME

2010

PODIVUHODNÁ UDALOSŤ

Čo našli vrabce pod stromom

S vrabcami býva občas trápenie.

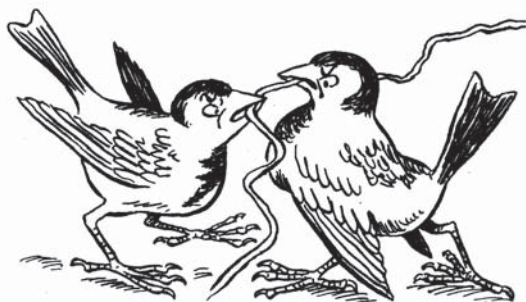
Niekedy vedia byť celkom potichučky. Pokojne sedia, napríklad sa vyhrievajú na slniečku, alebo inokedy, najmä ráno, keď sa zobudia, starostlivo si pretriasajú perie, češú sa zobáčikom na brušku, na chrbte, prečesávajú si perie na krídlach, na chvostíku, všelijako sa na konáriku točia a krúčia a je to celkom pekné a príjemné pozeráť sa na ne. Niekedy sa však rozkričia, bijú sa a vadia, až hanba počúvať.

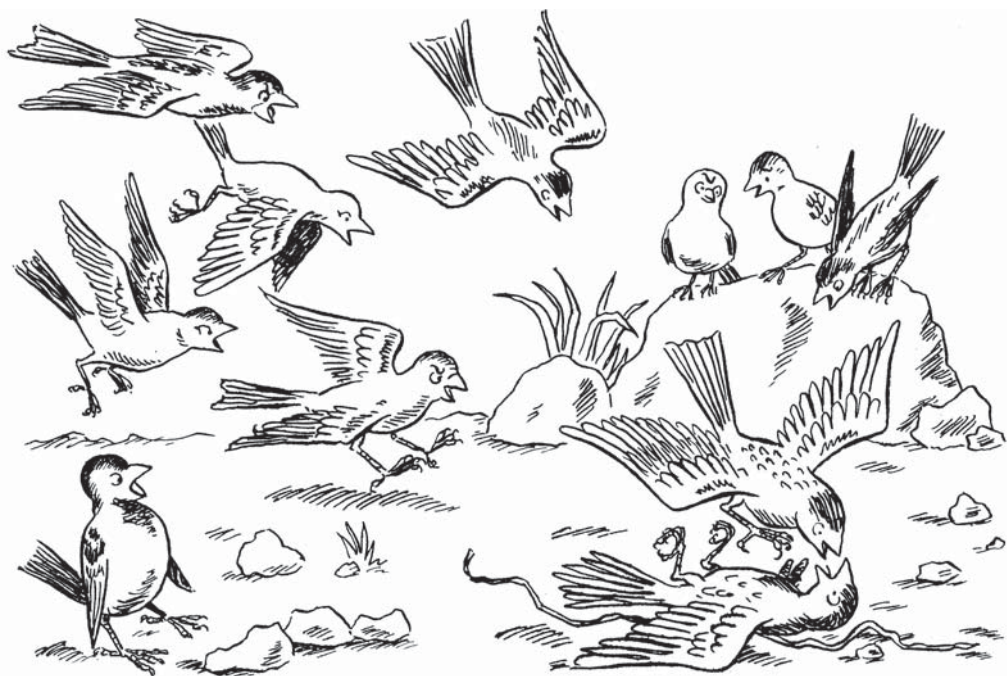
Napokon, dalo by sa to zniesť, keby kričali len tie, ktoré sa bijú, ale za nimi ešte priletujú ostatné, celý chumel vrabcov, všetko chcú vidieť a počuť a kričia s nimi opreteký.

Na našom strome – hovoríme mu vtáčí strom, lebo na ňom býva celá obec vtákov – sa práve teraz škriepili dva vrabce o peknú slamu do hniezda. Každý ju držal za jeden koniec, ťahali sa o ňu a obidvaja pritom len tak ztvorenými zobáčkmi kričali: „Dáš? Dáš? Dáš?“ Ale ani jeden nepustil.

A okolo nich, prirodzene, poletoval celý krdeľ ostatných vrabcov, všetci opreteký kričali: „Čia, čia, čia je slama, čia, čia, čia?“ a horeli zvedavosťou, ako sa to skončí. Keď zápasníci so slamou leteli sem, aj diváci leteli sem. Keď zápasníci so slamou leteli tam, leteli diváci rýchlo zasa tam. A keď obidvaja vrabčí zápasníci spadli so slamou na zem, pod strom, leteli diváci za nimi až na zem a i tam kričali: „Čia, čia, čia je slama, čia, čia, čia?“

Zrazu sa však slama pretrhla, obidvaja zápasníci,

každý s polovicou slamy, sa rozleteli k svojim hniezdam a diváci ostali bez divadla.

„Už sa to skončilo,“ povedal smutne jeden z nich.

„Čím, čím, čím?“ volali ešte chvíľu ostatné vrabce. Ale potom sa aj ony upokojili a chystali sa letieť domov.

Lenže... koniec divadla ešte nebol.

Jedna vrabčica, dobrá a starostlivá, sa zahľadela do trávy – zmeravela, otvorila zobák, akoby jej niečo v hrdle zaskočilo, a potom...

„Niektu tu leží!“ preľakla sa. Od strachu odskočila a krik sa spustil opäť. Zo všetkých strán sa začali zlietať vtáci, nikto sa však neodvážil bližšie. Priletel zelenkastý bucko stehlík, tichučko sa zniesla nežná červienka s ohnivou náprsenkou, prudko pristáli pestré sýkorky s červenými čiapočkami a prifrčala i krásavica pinka s bielymi pásikmi na krídlach.

„Je to modré, čo to môže byť?“ zarazila sa pinka.

„Má to perie, je to vták,“ zazvonil stehlík.

„Ale nehýbe sa, možno sa mu niečo stalo,“ zašepkala nežná červienka.
„A či je? Čí, či, či?“ vykrikovali vrabce, skákali jeden cez druhého a nevedeli sa utíšiť.

Nečudo. Na zemi ležal nezvyčajný vták, ležalo tam čosi malé, jasnomodré, bolo to celkom bezvládne a ani trochu sa to nepohlo.

Najviac sa osmelili sýkorky. Zavesili sa na steblá nad ležiacim vtákom hlavou dolu a priblížili sa k jeho telu.

„Ticho, počujeme, ako mu bije srdce,“ hlásili. „Žije.“

„Ale je akýsi cudzí!“ skočili im do reči vrabce.

„Tak doňho!“ zazvonil stehlík. „Keď je cudzí, musí preč!“ a už sa chcel naňho vrhnúť.

„Cudzí, cudzí, cudzí!“ kričali vrabce opreteký.

„Musí preč, brink, pink, pink!“ nadchla sa krásavica pinka a hneď chcela stehlíkovi pomôcť.

Veru, nechýbalo veľa a už by sa na malého vtáčika zosypali údery ostrých, tvrdých zobákov.

Nie, vtáci nemajú radi niekoho, kto medzi nich nepatrí. A ak len môžu, už ho zo svojho loviska vyďobú. Ten modrý musí ísť preč.

V poslednej chvíli však skočila pred modrého vtáčika červienka.

„Ach, nebud'te na každého takí zlí,“ prosila. „Veď sa ani nehýbe, ktovie, čo sa mu stalo.“

Červienka mala pravdu. Modrému vtáčikovi sa zaiste niečo stalo. Všetci stíchli a zase len sýkorky sa odvážili. Prileteli bližšie, chytili vtáčika za krídlo a zvedavo ho zdvihli.

„Ach...“ ozvalo sa zo všetkých zobáčikov. Neznámy vtáčik bol celkom maličký, drobný, zobáčik mal červený a inak bol celý bledomodrý, modrý ako jasná obloha, len v chvostíku mal čierne pierko

a pod bradou čiernu škvrnku. Čosi také naši vtáci ešte nikdy nevideli.

„Úplný modráčik...“ vzdychla si červienka.

A vtedy sa neznámy vták trochu pohol. Zdvihol hlavu, pohol jednou nohou a zažmurkal očkami, akoby ich chcel otvoriť.

„Pozor!“ skríkol prestrašene stehlík, až sa sýkorky zľakli a vtáka zasa pustili na zem.

„Cudzí, cudzí, cudzí!“ rozkričali sa opäť vrabce a pinka zasa začala: „Brink, brink! Pink, pink! Naňho!“

Nastala ohlušujúca vrava. Krídla všetkých farieb sa zatrepotali vo vzduchu a nad modrým vtáčikom sa vznášala neúprosná skaza. Už sa ho prestali báť, už sa k nemu blížili s odvahou, s nepekným odhodlaním a s nabrúsenými zobákmi. Modrému vtáčikovi už iste odbila posledná hodina.

Čo s cudzím a kto ho pozná?

Tu sa však zrazu všetko zvrtno.

„Čo to? Ako to? Prečo to? A ja? Čo ja? Na mňa nikto nedbá?“ ozvalo sa ostro zhora a čosi ako myš sa začalo miháť po kôre stromu.

Nebola to však myš, bol to brhlík, úhl'adný vták s krátkym chvostíkom a dlhým zobákom, s modrastým chrbtom a žltkastým bruchom. Driapal sa po kôre stromu hore-dolu, sem i ta, akoby sa po nej kĺzal. Práve teraz stál hlavou dolu, robí to celkom rád, a hneval sa ďalej: „Ako to, že sa mi nič nehlási? Či neviete, čo sa patrí?“

Tu už priletela aj brhlíčka a hnevala sa tiež: „Akoby sme tu vôbec neboli. My sa celý deň staráme, aby bolo na strome čisto, všetko opatrujeme, na všetko dávame pozor, a oni by si tu chceli robiť poriadok sami!“

To vskutku nešlo. Veď brhlíky boli naozajstnými strážcami vtáčieho stromu. Po celý deň sa motali po strome, vyberali z kôry všelijaké húsenice, všelijaké červíky, čo sa tam skryli, celý strom čistili, o všetkých vtákoch na strome vedeli.

Starali sa, akoby to bol naozaj ich strom. Dokonca ani nebývali na strome ako ostatní, ale v strome. Našli si v kmeni dieru, tú si upravili a mali v nej svoje hniezdo. Vchod obmurovali hlinou a oknom svojho bytu videli každého, kto na strom prichádza, a každého, kto odlieta. A beda, keby niekto chcel na strome robiť neporiadok. Brhlíky by si to s ním už vybavili.

„Čože? Niekto cudzí prišiel? Sem s ním, nech sa naňho pozrieme!“ hlásili sa teraz o svoje právo.

Ale ostatní kričali:

„Preč s ním! Je cudzí, preč s ním! Brink, brink, pink, pink!“ a opäť sa chystali zaútočiť na modrého neznámeho vtáka.

Vtedy sa brhlík už nezdržal, postavil sa im do cesty a len zakričal: „Mamka, pod' sem! Toto si musíme vybaviť my. Hop, vezmeme ho k nám!“ A kým sa ostatní spamätali, chytili brhlíky cudzinca každý

z jednej strany a frnk! Rýchlo s ním zmizli vo svojej diere.

Viete si predstaviť, aká búrka štebotu sa rozpútala pri brhlíkovom obydľí.

„Čerrr, čerrr, dočerta!“ hnevali sa sýkorky.

„Pink, brink, pink, brink!“ vyzývala do bitky pinka.

„Stihli, stihlik!“ preskačkovalo pestrofarebnému stehlíkovi od rozčúlenia v hrdle, zatiaľ čo zelenka ustavične vyzvávala:

„Alealealeale!“

Ani ostatní nezaostali a každý nadával po svojom ostopäť.

Niektó prehovoril ľudským hlasom

Zrazu však do toho vtáčieho kriku, do tých rozličných vtáčích hlasov zaznel ľudský hlas, a nie skadesi zo zeme, ale z konárov, zo stromu. A nielen nejaké zvolanie, ale hneď celá pieseň:

*„A ja stále
čo to je, čo to je,
čo mi pokoj nepraje?“*

Všetci vtáci sa v tej chvíli zarazili, stíchli a zmeraveli, akoby ich niekto odrazu premenil na kameň. To vtáci dobre vedia. Len čo zacítia

blízko seba nebezpečenstvo, vedia tak znehybnieť, že ich nikto ani nájsť nemôže. Ani pierkom, ani okom nepohnú, len si myslia: „Hľadaj nás, kto si tu. Ak budeme tichučko, nenájdeš nás!“

A tak sa nikto ani nepohol, nikto ani nepípol a len všetci počúvali, kto je na strome. Prišiel sem nejaký chlapec? Čo tu chce? Ako to, že ho nespozorovali už skôr? A kde je? Na ktorom konári sedí?

Zatiaľ sa nadškrtnutá pieseň začala v úplnom tichu rozvíjať ďalej:

*„A ja stále, čo to tlčie
ako debnár na obruče...“*

Čo to všetko znamená? Posmieva sa vari niekto vtákom preto, že robili taký hluk? A kde je? Bodaj ťa, kde je?

Potom sa však pieseň začala trochu zamotávať, zadŕhať, akoby spevák nemohol nájsť pokračovanie, alebo akoby sa zajakal.

*„A ja stále kto to, kto to,
kto to, kto tu,
ku, ku – kuku!“*

A už to máme! To je predsa on! Už sme ho spoznali! V tej chvíli sa všetci vtáci pohli, veselo povytiahli krky, zažmurkali očkami a keď z toho kuku vysvitlo napokon „Kubko, Kubko!“, vyskočili všetci natešene. „Kubko je tu!“ vydýchli a frí! za Kubkom.

Kto je to, pre päť rozbitých vajícok, ten Kubko?

Ako sa môžete vôbec pýtať? Jakubka pozná kdekto v celom kraji, lebo Kubko vie hovoriť, celkom po ľudsky hovoriť, až sa z toho každému od údivu hlava zakrúti.

Kubko je predsa zelený papagáj a patrí záhradníkovi Trpákovi už

od nepamäti. Je taký skrotený, že ho vôbec nezatvárajú do klietky, a môže si lietat', kam chce. Na vtáčí strom si zaletí na kus reči takmer každý deň.

Ach, Kubko! Vy hádam ani neviete, aký to bol chlapík! Všetkým ľuďom rozumel a každého vedel aj po ľudsky pozdraviť. Hovorieval po ľudsky: „Dobrrré rrráno!“ a „Ako sa máš?“ a „Daj mi oriešok!“

Ak šiel niekto u Trpákovcov po chodbe, kričal Kubko nahlas: „Kto je to? Kto je to?“ A raz, keď dopredali uhorky, kričal Kubko nahlas: „Uhorrrky nie sú!“ Ibaže to isté volal ešte aj v nasledujúce dni, keď už zasa uhorky boli, takže Trpákovci museli Kubka aspoň na týždeň zatvoriť do skleníka, aby im neodháňal ľudí. A trochu sa naňho aj hnevali. Ale vtáci na strome mali Kubka radi.

„Kubko, sme naozaj rady, že si to ty,“ jasali sýkorky.

„My sme si mysleli, že je na strome nejaký chlapec a že spieva. Ale sme sa naľakali,“ kričala naňho pinka.

„A vieš, že si spieval celkom pekne?“ zaliečal sa mu pekný spevák stehlík.

Ale papagáj na to len nahnevane mávol ťapkou. Vôbec o takú pochvalu nemal záujem. „Ani o tej piesni nehovorte. Vari si myslíte, že som naozaj chcel spievať? To si dnes u Trpákovcov spomenuli. Už od rána ma to učili spievať. Po celý deň do mňa tú pieseň drnčali, až mi z toho v hlave treští. Hádam chcem spievať? Alebo ísť k divadlu? Alebo chcem spievať do rozhlasu?“ hneval sa.

„Vlastne ani neviem, prečo som s tou piesňou tu na strome začal. Aha, už to mám. Pretože som u vás počul taký hluk. Chcel som sa spýtať, kto to tu ustavične lomoží, a len čo som otvoril zobák, skočila mi na jazyk táto pieseň a ja som zo seba nedostal nič iné, ako – kto to tlčie na obruče a ja stále kto to je, kto to, kto to...“

A potom sa papagáj rozkašľal, lebo už ani nevedel, ako by tú začatú pieseň zase zastavil. Až keď ho prudký stehlík udrel do chrbta, spamätal sa a spýtal sa ticho a zachmúrene:

„A prečo ste tu vlastne tak veľmi kričali?“